

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
Факультет лінгвістики**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан ФЛ

_____ Наталя САЄНКО
(підпис)

« ____ » _____ 2020 р.

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА. УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА
ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ 306/1**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
кредитного модуля**

підготовки	<u>бакалавра</u>
спеціальності	<u>035 Філологія</u>
освітня програма	Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська; Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька; Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька
форми навчання	<u>денна</u>

Ухвалено методичною комісією
факультету лінгвістики

Протокол від _____ .2020 р. №

Голова методичної комісії

_____ Світлана ІБРАГІМОВА
(підпис)

« ____ » _____ 2020 р.

Робоча програма кредитного модуля «Сучасна українська мова. Українська мова за професійним спрямуванням» 306/1 складена відповідно до програми навчальної дисципліни «Сучасна українська мова» 306.

Розробник робочої програми:

Доцент, канд. філол. наук Вікторія ЗАВАДСЬКА

(підпис)

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри української мови, літератури та культури

Протокол від травня 2020 року № .

Завідувач кафедри

_____ Олена ОНУФРІЄНКО

«__» _____ 2020 р.

1. Опис кредитного модуля

Рівень ВО, спеціальність, освітня програма, форма навчання	Загальні показники	Характеристика кредитного модуля
Рівень ВО перший (бакалаврський)	Назва дисципліни Сучасна українська мова. Українська мова за професійним спрямуванням	Практичні 36 год.
Спеціальність 035 Філологія	Цикл загальної підготовки. Навчальні дисципліни базової підготовки	
Освітня програма Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська; Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька; Романські мови та літератури	Статус кредитного модуля обов'язковий	Самостійна робота 39 год.
	Семестр <u> 1 </u>	
Форма навчання денна	Кількість кредитів 2,5 (75)	Вид та форма семестрового контролю: залік

Предмет навчальної дисципліни кредитного модуля – українська літературна мова у сфері сучасного усного та писемного спілкування.

Міждисциплінарні зв'язки. Кредитний модуль «Сучасна українська мова. Українська мова за професійним спрямуванням» має міждисциплінарний характер. Він є складовою навчальної дисципліни «Сучасна українська мова» ЗО6, що складається з двох кредитних модулів «Сучасна українська мова. Українська мова за професійним спрямуванням» ЗО6/1, «Сучасна українська мова. Стилистика сучасної української мови» ЗО6/2. За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця кредитний модуль «Сучасна українська мова. Українська мова за професійним спрямуванням» ґрунтується та взаємопов'язаний зі знаннями та вміннями, якими студенти оволодівають у процесі засвоєння таких навчальних дисциплін, як «Вступ до романо-германського мовознавства» ЗО1, «Іноземна мова (основна, практичний курс)» ЗО5. Знання, вміння та досвід, здобуті у процесі навчання цієї дисципліни, забезпечують подальше оволодіння такими навчальними дисциплінами, як «Зіставна граматики» ЗО3, «Історія зарубіжної літератури» ЗО4, «Прикладні лінгвістичні дослідження» ПО6.

2. Мета та завдання кредитного модуля

2.1. Метою кредитного модуля є формування у студентів *здатностей*:

- дотримуватися морально-етичних та культурних норм, принципів академічної доброчесності та кодексу професійної етики, примножувати досягнення суспільства.

- вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно та письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації
- створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.
- аналізувати мовний та літературний матеріал, розуміти й інтерпретувати із урахуванням тенденцій наукових розвідок екстралінгвістичний та інтертекстовий зв'язок творів класичної літератури й сучасного дискурсу (художнього та фахового) – .
- використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування для розв'язання фахових комунікативних завдань у різних сферах професійної діяльності
- вести ділову комунікацію усно і письмово, редагувати, реферувати й анотувати різножанрові тексти державною та іноземними мовами.
- 2.2. Основні завдання кредитного модуля.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння кредитного модуля мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- основних етапів формування, становлення і розвитку української мови;
- комунікативних ознак культури мовлення;
- особливостей стилів та жанрів української літературної мови;
 - основних норм сучасної української літературної мови;
 - основ усного та писемного мовного етикету;
 - жанрів наукового мовлення та особливостей оформлювання науково-навчальних матеріалів;
 - основ коректорської обробки тексту та редагування.

уміння:

- правильно використовувати мовні засоби: лексичні та граматичні відповідно до навчальних завдань;
- послуговуватися різними типами словників під час перекладу та редагування різностильових текстів;
- орієнтуватися в сучасних дослідженнях з різних напрямків українського мовознавства; знаходити, аналізувати інформацію з певною метою;
- створювати навчальні тексти в жанрах, які відповідають професійній підготовці перекладача.

3. Структура кредитного модуля

Назви розділів і тем	Кількість годин		
	Всього	у тому числі	
		Практичні	СРС
1	2	3	4
Розділ 1. Засади академічної мовної культури			
Тема 1.1. Мова як соціальний феномен. Українська мова як мова фахового спілкування.	16	8	8
Тема 1.2. Лексична система сучасної української мови	24	12	12
Разом за розділом 1	40	20	20

Розділ 2. Термінологічна система сучасної української мови			
Тема 2.1. Термінотворення у системі сучасної української мови	8	4	4
Тема 2.2. Особливості перекладацької роботи із термінами.	4	2	2
Разом за розділом 2	12	6	6
Розділ 3. Особливості вербального фахового спілкування			
Тема 3.1. Комунікативні ознаки культури мовлення.	4	2	2
Тема 3.2. Культура усного мовлення.	4	2	2
Тема 3.3. Культура науково-навчального мовлення. Українська лексикографія. МКР	10	4	6
Разом за розділом 3	18	8	10
Залік	5	2	3
Всього годин	75	36	39

4. Практичні заняття

Основні завданням циклу практичних занять є вироблення наукових поглядів на мову; формування умінь узагальнювати набуті знання для вирішення конкретних завдань; активізувати умінь спілкуватися українською мовою в різних соціокомунікативних ситуаціях.

№ з/п	Назва теми заняття
1	Практичне заняття 1. Мова як засіб формування та вираження думки. «Мовні картини світу».
2	Практичне заняття 2. Академічна доброчесність. Правила написання та оформлення наукових текстів різних типів.
3	Практичне заняття 3. Становлення українського правопису. Українська лексикологія та лексикографія.
4	Практичне заняття 4. Принципи перекладу та редагування фахових текстів різних галузей.
5	Практичне заняття 5. Мовна культура. Типологія мовних норм сучасної української мови.
6	Практичне заняття 6. Лексичний склад сучасної української мови за етимологією.
7	Практичне заняття 7. Склад української лексики за частотністю вживання.
8	Практичне заняття 8. Стилiстично нейтральна і стилістично маркована лексика сучасної української мови (емотивно-експресивна лексика).
9	Практичне заняття 9. Українські фразеологізми та їх відповідники в іншомовних текстах.
10	Практичне заняття 10. Стилiстично маркована лексика сучасної української мови: професійно-виробнича, офіційно-ділова, науково-термінологічна.
11	Практичне заняття 11. Термін і терміносистема сучасної української мови.
12	Практичне заняття 12. Кодифікація і стандартизація в царині термінології.
13	Практичне заняття 13. Способи перекладу іншомовних термінів.
14	Практичне заняття 14. Комунікативні типи і норми усного мовлення. Способи

	подолання неефективної комунікації.
15	Практичне заняття 15. Складові комунікативного іміджу особистості під час усного професійного спілкування.
16	Практичне заняття 16. Культура науково-навчального мовлення. Українська лексикографія. МКР
17	Практичне заняття 17. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання.
18	Практичне заняття 18. Підвищення рейтингу. Залік.

5. Контрольні роботи

Метою модульної контрольної роботи є перевірка засвоєння студентами знань про мову як багатофункціональну знакову систему й суспільне явище; розуміння ними основних процесів, що відбуваються в мові; вміння впізнавати й аналізувати мовні явища, оцінювати їх з позиції мовної нормативності; вміння застосовувати набуті знання на практиці, зокрема у процесі складання, редагування та перекладання текстів. МКР проводиться на 16-му практичному занятті й має на меті оцінити практичні вміння студентів.

Завдання, запропоновані студентам, охоплюють ключові розділи модуля. Виконуючи завдання, студенти повинні виявити:

- знання теоретичних засад нормативності української літературної мови;
- розуміння основних засад формування терміносистеми сучасної української мови;
- знання специфіки української мови за професійним спрямуванням, зокрема лінгвістичної термінології як основи професійного мовлення;
- вміння редагувати тексти різних стилів та фахів;
- вербалізувати власні думки відповідно до мовних норм та формулювати поняття.

Модульна контрольна робота складається з чотирьох практичних завдань, які оцінюються згідно з системою вагових балів з кожного контрольного заходу.

Зразок завдання до модульної контрольної роботи – див. Додаток 1.

6. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Рейтинг студентів з дисципліни складається з балів, що він отримує за:

1. Роботу на практичному занятті (виконання вправ та завдань) з розрахунку по 3 бали за роботу на 12 практичних заняттях ($12 \times 3 = 36$ балів).
2. Самостійну роботу студента (СРС) з розрахунку перевірки двічі за семестр у кожного студента становить по 2 бали за кожну роботу ($2 \times 2 = 4$ бали).
3. Експрес-контрольні роботи (за матеріалом розділів 1, 2 – по 10 балів кожна, разом 20 балів).
4. Публічний виступ (за матеріалом розділу 3 – 15 балів).
5. Модульну контрольну роботу (25 балів).

Систему рейтингових(вагових) балів та критерії оцінювання див. у Додатку А.

7. Методичні рекомендації

Програма кредитного модуля «Сучасна українська мова. Українська мова за професійним спрямуванням» має на меті вирішення комплексу завдань, спрямованих насамперед, на формування досконалої мовної компетенції фахівців-перекладачів. Поглиблення знань про мову як багатофункціональну знакову систему дають змогу оцінити її як унікальне суспільне й культурне явище, зрозуміти значення терміну «мовні картини світу» й усвідомити необхідність збереження мови як концентру національної самоідентифікації.

Розуміння характерних лінгвістичних процесів, що відбуваються на сучасному етапі, ознайомлення з працями провідних вітчизняних мовознавців дає змогу змоделювати власний фаховий погляд на мовні явища. Робота із літературою та першоджерелами розвиває вміння

реферування, осмислення та усвідомлення наукової інформації, формує компетенцію науково-дослідної роботи.

Ефективною формою, що сприяє процесу вдосконалення вербальних фахових умінь студентів, обрано комунікативні практикуми та риторичні семінари.

Активне навчання студентів забезпечується добором таких форм, методів роботи й типів завдань, які є цікавими для кожної конкретної групи. Таким чином, стратегія взаємодії викладача зі студентами заснована на принципі студентоцентризму й спрямована на забезпечення максимально ефективного засвоєння студентами теоретичних знань та набуття практичних навичок.

Для засвоєння матеріалу кредитного модуля «Сучасна українська мова. Українська мова за професійним спрямуванням» та набуття здобувачами вищої освіти необхідних фахових компетентностей застосовуються такі стратегії й технології:

- метакогнітивні (студенти самостійно планують, реалізують свою навчальну діяльність, аналізують недоліки);
- когнітивні (практика, рецепція, продукування, аналіз, конструювання);
- соціальні (взаємодія, обмін інформацією, розподіл завдань під час групової роботи, налагодження взаємодії з викладачем, досягнення консенсусу в обговоренні, вміння налагоджувати комунікацію під час обговорення фахових проблем та виконання завдань).

Викладання курсу здійснюється на засадах взаємодії та взаємоповаги студента і викладача, з урахуванням потреб та можливостей студентів-майбутніх фахівців. Результатом такої роботи має стати набуття студентами відповідних знань і формування в них фахових навичок.

Під час навчання застосовуються:

- метод проблемного викладу передбачає постановку такого завдання, під час виконання якого студенти здобувають знання шляхом практичної діяльності, набувають відповідних умінь і навичок; метод реалізується через частково-пошукову діяльність (практичне заняття), самостійну дослідницьку діяльність студентів (самостійна робота) або у формі проблемного викладу (теоретичний матеріал, що подається викладачем);
- різні типи евристичних методів (вільних асоціацій, інверсії, евристичних питань, «мозкового штурму») передбачають виконання завдань, що дозволяють студенту побачити закономірності розвитку мови та зв'язки одних мов з іншими (зокрема на лексичному рівні), що є дуже важливим для майбутніх перекладачів;
- пояснювально-ілюстративний метод (словесна, практична та наочна форми) – застосовується там, де студенти-першокурсники ще не мають достатньої компетенції для самостійного виконання завдання, наприклад, щодо оформлення наукової бібліографії;
- репродуктивний метод застосовується як «робота за алгоритмом», тому виключає лише повторення поданої інформації.

Усі методи навчання опосередковано спрямовані на формування навчально-стратегічної компетентності студентів, зокрема на розвиток метакогнітивної свідомості (процесу організації, реалізації, контролю та корегування власної навчальної діяльності).

Для ефективної комунікації з метою розуміння структури та змісту кредитного модуля та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта та Viber, за допомогою яких:

- спрощується розміщення та обмін навчальним матеріалом;
- здійснюється надання консультативної допомоги студентам щодо навчальних завдань та змісту навчальної дисципліни;
- оцінюються якість виконання навчальних завдань студентами;
- ведеться облік виконання студентами плану навчальної дисципліни, графік виконання навчальних завдань та оцінювання студентів.

Під час навчання та для взаємодії зі студентами та вирішення навчальних завдань використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології, а також обладнання (проектор та електронні презентації до практичних занять). Передбачається, що студенти, які успішно опанували матеріал кредитного модуля, одержують залік «автоматом». Для цього потрібно мати рейтинг не менш, ніж 60 балів. Студенти, які наприкінці семестру мають рейтинг менш 60 балів, а також ті, хто хоче підвищити оцінку, виконують залікову контрольну роботу. Ця рейтингова оцінка є остаточною. У разі написання залікової контрольної роботи на оцінку, нижчу за отриману «автоматом», попередній рейтинг з дисципліни скасовується і до залікової відомості заноситься сума балів за залікову контрольну роботу («жорстка» PCO), що має на меті перевірити практичні вміння та теоретичні знання студентів, передбачені програмою кредитного модуля (див. п.2 «Відповідність результатів навчання до компетентностей в Освітній програмі»).

9. Рекомендована література

Література знаходиться у бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичному кабінеті кафедри української мови, літератури та культури, в електронній системі «Кампус», на ресурсах Інтернет.

9.1.Базова

1. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування: Навч. посіб. –К.: Каравела, 2008. – 352 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1435072247592/dokumentoznavstvo/ukrayinska_mova_profesijnog_o_spilkuvannya
2. Мойсієнко А. К., Бас-Кононенко О. В. Сучасна українська літературна мова : підручник / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Бондаренко та ін. – К.: Знання, 2010. – 270 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://pick.net.ua/uk/extra/psosvita/1310-suchasna-ukrainska-literaturna-mova>
3. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. – 2-ге вид., випр. і допов. – Київ: Алерта, 2011. – 694 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001711>

9.2.Допоміжна

4. Д'яков А. С. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти : [монографія] / А. С. Д'яков, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько. – Київ: КМ Academia, 2000. – 216 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUKR0009600%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr>
5. Погиба Л. Г. Українська мова фахового спрямування : підручник / Л. Г. Погиба, Т. О. Грибіниченко, Л. М. Голіченко. – Київ: Кондор, 2012. – 348 с. : табл. . – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUKR0001012%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr>
6. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник / О. О. Селіванова. – Полтава: Довкілля – К, 2008. – 711 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUKR0001849%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr>
7. Словники різних галузей – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe>

10. Інформаційні ресурси

1. <http://ulif.mon.gov.ua> (Електронні термінологічні словники. Структура і принципи роботи інформаційно-лінгвістичної системи “Український лінгвістичний портал” МОНМС України)
2. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua> (“Словники України”)
3. <http://dict.linux.org.ua> (Проект англійсько-українського словника технічних термінів)
4. <http://slovo.ridne.net> (Електронні версії словників термінографічної серії *Слово Світ*)
5. <http://www.slovnyk.net> (Великий тлумачний словник сучасної української мови)
6. <http://r2u.org.ua>; <http://krym.linux.org.ua> (Академічний російсько-український словник за ред. А. Кримського)
7. <http://www.rosukrdic.iatp.org.ua> (Російсько-український словник сталих виразів)
8. <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm> (Українська мова: Енциклопедія)
9. <http://language-policy.info/> Портал мовної політики
10. <http://ulif.mon.gov.ua> (Український лінгвістичний портал)

Додаток 1.

Зразок модульної контрольної роботи

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

З кредитного модуля 306/1

«Сучасна українська мова. Українська мова за професійним спрямуванням»

Спеціальності: 035 «Філологія»

Освітнього ступеня «Бакалавр»

Варіант 1

I. Змініть словосполучення відповідно до норм сучасної української мови (5 балів)

Ювілейна адреса

керівнику _____;

талановитий

управлінець _____;

на рахунок

цього _____;

враження від

лектора _____;

відповідно з рішенням _____.

II. Підкресліть слова, які є відхиленням від літературної норми. Визначте тип відхилення (7 балів)

1) *Необорима соняшна заглада —/ Віки, віки — одна блакитна мить! / Куди ж поділа, степова Елладо, / Варязьку сталь і візантійську мідь? (Мал.)*

2) *Ой талане, талане!.. Чи ти в полі, чи ти в гаї... З бурлаками гуляєш? (Шевч.)*

3) *Гарячий день розлив пекуче злото / І сам втопивсь у соняшинім меду, / Й крізь спокій цей єдина лється нота — / Блаженних бджіл в вишневому саду (Мал.)*

4) *Озирнувшись, помітив ще одного гуляючого, який шпаціював за ним по тому ж приморському бульвару (Ле).*

5) *Се шпиг від інквізиції, напевне, а може й кат з отруєним стилетом (Леся Українка).*

6) *Жандарми перекопали все подвір'я, зірвали підлогу в хаті, шпигали довгими залізними прутами купу з гноєм (Вільде І.)*

7) *Але вертаюся на тиховодий став, / До гри метеликів, до сонних синіх квітів, / З яких цю оповідь на давній лад почав, / Хоч, може, децицю й по-своєму примітив... (Рильс.)*

III. Утворіть правильні форми прикметників (5 балів)

Чотири грані _____
на столі _____
фірма _____
релігія _____
поверх _____

IV. Поясніть різницю у словах, складіть словосполучення зі словами (8 балів)

Свідоцтво - свідчення

квітковий – квітчастий

зубний – зубастий

камінний – кам'янистий
